

מקוה של עובד כוכבים

שו"ע ד (ע"פ תשובת הרא"ש):

מקוה שהיא של עובד כוכבים ומקבל ממנו שכר, אין להאמינו לסמוך עליו אא"כ יש (תמיד) במקוה כ"א סאה. רמ"א: דמאחר דרובו כשר, ספיקא לקולא.

"אא"כ יש (תמיד) במקוה כ"א סאה":

מהרמ"א משמע שתנאי זה הוא ע"מ שלא יהא ספק דאורייתא [בהתאם לשיטתו שפסול של מים שאובים הוא מדאורייתא עד שיהא רוב המקוה כשר] – משמע מדבריו שניתן להאמין לגוי בספק דרבנן.

ט"ז – בתשובת הרא"ש עצמה מדובר במציאות בה אין הגוי יכול לשפוך מים למקוה אלא דרך הגג באמצעות המשכה, והתנאי של "אא"כ יש במקוה כ"א סאה" הוא כדי שהמשכה תועיל לגבי י"ט סאה הנוספים (כדלקמן סעיף מ"ד).
אך במקרה שיש לגוי גישה למי המקוה (כמו המקרה המתואר בסעיף ד) - המקוה פסול אפילו אם המקוה היה מלא (שמא הגוי לקח קצת מים מהמקוה וחזר ומילא אותו במים שאובים), ובמקרה שכזה אין להאמין כלל לגוי, כי לגוי אין כלל נאמנות אפילו בדבר שהוא ספיקא דרבנן, ודברי השו"ע כאן הם שלא בדקדוק.

ש"ד – מעמיד את דברי השו"ע במציאות (כמו המציאות בתשובת הרא"ש) בה אין הגוי יכול לשפוך מים למקוה אלא דרך הגג באמצעות המשכה, והתנאי של "אא"כ יש במקוה כ"א סאה" הוא כדי שהמשכה תועיל לגבי י"ט סאה הנוספים (כדלקמן סעיף מ"ד).
ואין הטעם של השו"ע משום ספק דרבנן לקולא, כי הרי לשיטתו אפילו כולו שאוב אינו אלא מדרבנן. ומכיוון שהרמ"א בסעיף מ"ו חולק על השו"ע וסובר שהמשכה מועילה רק על גבי הקרקע (ולא על הגג), לכן הרמ"א הוצרך לנימוק שלו שזה מטעם ספק דרבנן אם רוב המקוה כשר.

והחשש שגוי יטול ממי המקוה ויחליף במים אחרים (במקוה שיש לו גישה למי המקוה) זה רק כשיש לו הנאה מהחלפה זו, כגון שהמים במקוה סרוחים ומפחד שיפסיד שכרו אם לא יטבלו בו הנשים.